

CENTER FOR
THE DEFENCE OF
THE INDIVIDUAL

המוקד להגנת הפרט

مركز الدفاع عن الفرد

תאריך : 30.6.2016
בתשובה נא לציין : 31430

בפקס : 03-5694562

לכבוד
סרן אלירן בן אליעזר
יועמ"ש פיקוד העורף

א.נ.,

רחוב אבו עוביידה 4
ירושלים 97200
טל. 02.6283555
פקס. 02.6276317

شارع أبو عبيده 4
ألقدس ٩٧٢٠٠
هاتف. ٠٢. ٦٢٨٣٥٥٥
فاكس. ٠٢. ٦٢٧٦٣١٧

mail@hamoked.org.il
www.hamoked.org.il

הנדון : שימוש במדידות בתים על ידי הצבא בטרם הוצא צו הריסה
מכוח תקנה 119 לתקנות ההגנה (שעת חירום), 1945
ככלי להטלת אימה

1. הריני לפנות אליך לגבי ביצוע גורף של מדידות ומיפוי בתים של משפחותיהם של חשודים בביצוע פיגועים.
2. כוחות הצבא נוהגים לבצע את המדידות בטרם הוצא צו הריסה מכוח תקנה 119 לתקנות ההגנה (שעת חירום), 1945. אולם, אין כל סמכות להיכנס לתחום בתיהן של משפחות ולבצע מדידות בשלב זה, בו טרם התקבלה החלטה להוציא צו הריסה, שאת יישומו המדידות אמורות לשרת.
3. בתקופה שחלפה מיום 12.10.2015 ועד 7.4.2016 תועדו על ידי המוקד להגנת הפרט 95 מקרים בהם ביצע הצבא מדידות הנדסיות ופעולות מיפוי בבתיהם של מעורבים או חשודים בביצוע פיגועים, ללא שהוצא צו הריסה מכוח תקנה 119 לבתים אלו.
- טבלה המתעדת את המקרים מצורפת למכתב זה – מסומנת א'.
4. הנתונים שנאספו מעידים על כך שהמדידות בוצעו באופן גורף ואוטומטי לגבי כל אירוע שנחשד כפיגוע, ללא קשר לתוצאותיו. ב-13 מתוך הבתים שתועדו ברשימה המצ"ב מדובר באירוע שהסתיים ללא נפגעים כלל (למעט המבצע). ב-37 מקרים אחרים האירוע הסתיים בפגיעות קלות בלבד.
5. כך למשל, ביום 1.11.2015 נמדד הבית בו מתגוררת משפחתה של הדיל השלמון בחברון. הדיל נורתה למוות על ידי חיילים ביום 22.9.2015 ב"חסם שוטר" בחברון, לאחר שלטענתם שלפה לעברם סכין. באירוע זה לא היו נפגעים מלבדה (אירוע מס' 76 בטבלה). דוגמא נוספת היא מדידת הבית בו מתגוררת משפחת דוויק בכפר עקב ביום 18.10.15. בן המשפחה, טארק דוויק,

דקר ופצע באורח קל אדם ברח' אחוזה ברעננה ביום 13.10.2015 (אירוע מס' 87 בטבלה).

6. מדידת הבתים איננה פעולה טכנית-הנדסית בלבד ואין להתעלם מההשלכות הקשות שיש לה על המשפחה וסביבתה הקרובה. כוחות הצבא, המופקדים על ביצוע המדידות, מגיעים אל הבית בדרך כלל באישון לילה ובכוחות גדולים. מדובר בצעד הזורע בהלה ופחד רב בקרב בני המשפחה. על כך יש להוסיף את תחושת החרדה וחוסר הוודאות שפעולת המדידה מותירה אצל המשפחה, הממשיכה לחיות בחשש תמידי מפני האפשרות כי ביתה אכן ייהרס.

7. פעולת המדידה של כוחות הצבא פוגעת בבני משפחה שלא מיוחסת להם כל מעורבות בפיגוע והם אינם אשמים בדבר. כידוע, עמדתנו היא כי השימוש בתקנה 119 לתקנות ההגנה (שעת חירום), 1945, כלפי בני משפחה, מהווה ענישה קולקטיבית ונוגד את הדין הבינלאומי ההומניטארי, את משפט זכויות האדם הבינלאומי ואת המשפט הישראלי המינהלי והחוקתי. אולם גם בפסיקת בית המשפט העליון, אשר דחה את הטענות כנגד חוקיות התקנה, נקבע כי את השימוש בה יש לייחד למקרים קיצוניים בחומרתם. השופט סולברג, בפסק דין שניתן אך לאחרונה, חזר על הלכה זו:

לא אחת נקבע כי נוכח חומרתה של הסנקציה של הריסת בית מגורים, שלרוב פוגעת גם בבני משפחה שלא היו מעורבים באופן ישיר במעשה האיבה, יש להשתמש בה באופן מדוד וזהיר: "על המפקד הצבאי לעשות שימוש בסמכות זו שימוש זהיר ומצומצם, בהתאם לעקרונות של סבירות ומידתיות" (ענין **חמאד**, פסקה 23). הפגיעה בזכויות הקניין של בני המשפחה הוצדקה כאשר מטרתה לתכלית הרתעתית, אולם הרתעה זו מידתית "כאשר המעשים המיוחסים לחשוד הם חמורים במיוחד" (שם, פסקה 24; בג"ץ 8066/14 **אבו ג'מל נ' מפקד פיקוד העורף**, פסקה ט (31.12.2014)). (בג"ץ 1629/16 **זיאד עאמר נ' מפקד כוחות צה"ל באיו"ש** (20.4.2016), פסקה 21).

8. לאור זאת יש לתהות מדוע בוצעו המדידות במקרים שברובם המכריע אינם מגיעים כלל לרף החומרה שבו נהוג להפעיל את התקנה. גם אם מטרת המדידות לא היתה רק להטיל אימה ולהפחיד את בני המשפחות, המשמעות המעשית היא כי עשרות מדידות בוצעו ללא כל הצדקה. הדעת נותנת כי צעד כה פוגעני, הננקט במודע כנגד חפים מפשע, יבוצע רק באותם מקרים חמורים בהם התקבלה החלטה להוציא צו הריסה, ולא באופן גורף וכלאחר יד.

9. לאור האמור לעיל, ולאור הפגיעה הקשה וחסרת התוחלת שנגרמה למשפחות, נבקשכם:

א. להבהיר מהו מקור הסמכות מכוחה נכנסו כוחות צבא לבצע מדידות בתוך תחום בתיהם של אנשים חפים מפשע, וזאת בשלב המוקדם בו טרם הוצא צו הריסה, ואף בטרם נמסרה למשפחה הודעה על הכוונה להרוס את ביתה.

ב. להפסיק לאלתר את הפרקטיקה הנוהגת של ביצוע גורף של מדידות בכל אירוע הנחשד כפיגוע.

ג. להודיע כיצד בכוונתכם לפעול מול המשפחות המופיעות ברשימה המצורפת – משפחות אשר חוששות גם כיום, לנוכח המדידות שבוצעו, מהאפשרות שביתן ייהרס – באופן שיסיר את החשש ויצמצם מעט את הנזק שכבר נגרם להן, ללא כל הצדקה.

בכבוד רב,

עו"ד ענת גונן
מתאמת המחלקה המשפטית

העתק:

תא"ל שרון אפק, הפרקליט הצבאי הראשי

מכתב זהה נשלח לאל"מ דורון בן ברק, יועמ"ש גדה